

Q&A GOO kennisspecial 'beleid grondwaterkwaliteit'

Dinsdag 12 oktober 2021, online, 14 – 15.30 uur

(vervolg op de kennisspecial 'Grondwaterverontreiniging onder de Omgevingswet' d.d. 28 januari 2021)

Contactpersonen:

Annelies de Graaf – annelies.degraaf@buro38.nl

Henny Alink – h.alink@gelderland.nl

Presentatie Martien Bult (provincie Gelderland)

Martien Bult van provincie Gelderland neemt de deelnemers aan de hand van een presentatie mee in het provinciale beleid grondwaterkwaliteit. De presentatie kun je via [deze link](#) downloaden. In de presentatie wordt ingegaan op:

- Het opstellen van regels in nieuwe verordening:
De uitgangspunten hierbij zijn: focus op risico's beschermde gebieden KRW, risicogericht werken.
- De wijzigingen van de provinciale omgevingsverordening naar aanleiding van zienswijzen.
Er is een aantal zienswijzen binnengekomen. Met een aantal wijzigingen als resultaat: de regels gelden niet voor aanleg en onderhoud van kabels en leidingen, de volgorde van onderzoeken is vrij en de Gemeente toetst melding sanering, GS is verantwoordelijk voor toezicht en handhaving.
- De screening van potentiële locaties voor bronaanpak en wat dit betekent.
Zie [Eindrapport onderzoek Tauw](#) en [bijlage screening probleemlocaties](#). Je vindt deze documenten ook op [Geldernet](#).

Vragen en antwoorden

Geeft de provincie een toetsingskader voor gemeenten mee voor de toets op de melding sanering of de melding graven in grond met verontreiniging boven de interventiewaarden?

Er is vooralsnog geen toetsingskader voorzien. De bron van verontreiniging in de vaste bodem moet zoveel als mogelijk verwijderd worden.

Beoordelingskader: de initiatiefnemer moet de risico-inventarisatie uitvoeren. Resultaten moeten worden voorgelegd aan de gemeente. Als sanering noodzakelijk is, dan moet de bron aangepakt worden door de initiatiefnemer. Provincie houdt toezicht en handhaaft indien noodzakelijk.

Als de gemeente ergens tegenaan loopt bij de toetsing, is het altijd goed om contact op te nemen met de provincie.

Het opstellen van een proces/stroomschema voor de uitvoering en de acties door provincie, gemeente en waterschap daarbij, zou behulpzaam kunnen zijn.

Is de lijst van 66 probleemlocaties beschikbaar voor de gemeenten?

Ja, er is een rapport (met 66 locaties (kwetsbare objecten)). Dit rapport wordt naar het GOO gestuurd en via het GOO gedeeld.

Zijn de 66 locaties nog niet eerder in beeld geweest?

Deze locaties zijn nog niet eerder in beeld geweest bij de andere programma's (zie presentatie). Het blijven momentopnames. Als er aanleiding is (bijvoorbeeld bij een nieuwe winning) dan moeten we opnieuw kijken welke probleemlocaties er zijn en hoe daar mee om te gaan. Ook kan het zijn dat als er aanvullend onderzoek plaatsvindt dit reden is de aantekening in Squit iBis te actualiseren.

Hoe is de provincie omgegaan met verspreidende verontreinigingen die mogelijk nog een kwetsbaar object gaan bedreigen?

Er is geen nieuwe risico-inventarisatie gedaan. Er is gekeken naar eerdere programma's. Dat heeft het beeld met de 66 locaties opgeleverd.

Zoals aangegeven is een groot aantal locaties (1.288) al in eerdere programma's beschouwd, waaronder ook de spoedaanpak. Van het totale aantal bekende locaties zijn 1.426 locaties niet eerder beschouwd, maar < Interventiewaarde en daarmee zijn de risico's verwaarloosbaar. Dan resteert een lijst met 66 locaties die aandacht behoeven.

Wat gebeurt er met locaties waarvoor er geen eindevaluatie in Squit staat?

Bij de screening is gekeken of er al eerder in een programma naar risico's van een locatie is gekeken. Een eindevaluatie is dan minder relevant. Kan wel van belang zijn voor initiatiefnemer als hij alsnog naar risico's moet kijken.

De waterschappen krijgen er een taak bij. Er wordt bij grondwateronttrekkingen ook gecheckt op verontreinigingen. Moet het waterschap extra alert zijn op de 66 locaties? Dan moeten de waterschappen ook inzicht krijgen in de Squit Ibis, dat is nu nog niet het geval.

De 66 locaties zijn daarbij inderdaad relevant. Naar verwachting zullen de andere locaties niet direct een probleem geven. Een geringe verplaatsing van de verontreiniging in het grondwater als gevolg van natuurlijke grondwaterstroming zal bij de andere locaties niet direct tot risico's leiden. Maar bij een grote permanente onttrekking kan dat (op termijn) wel het geval zijn. We moeten dit samen met de waterschappen nader invullen.

Wat te doen als bron is gelegen buiten perceel dat in eigendom is en waar de activiteit plaats gaat vinden?

Als de bron niet ligt op het terrein van de initiatiefnemer van de sanering of de ontgraving van grond boven de interventiewaarde hoeft de initiatiefnemer geen onderzoek van de bron te doen. Dat is punt 1 in de beoordeling: Is er een relatie tussen verontreiniging in de bovengrond op de locatie en de grondwaterverontreiniging?

Mocht er toch een risico op verspreiding van grondwaterverontreiniging richting een KRW kwetsbaar object zijn, dan zijn gemeente, provincie en Rijk samen verantwoordelijk. Indien nodig worden dan vanuit de KRW maatregelen getroffen. De provincie, gemeente, Rijk en waterschap nemen dan gezamenlijk initiatief om de risico's weg te nemen. Hoe e.e.a. uitpakt in de geest van de Omgevingswet moet zich nog uitwijzen.

Kleeft daar een financieel risico voor de gemeente aan?

De eigenaar en belanghebbende(n) betalen in geval van risico's voor een KRW kwetsbaar object de sanering. Als de gemeente belanghebbende partij is, dan is er mogelijk een financieel risico voor de gemeente. De ervaring (onder de Omgevingswet) zal leren hoe dit in de praktijk gaat werken. Er is nog geen scenario voor.

Stel, er wordt bij een initiatief een nieuwe 'historische' verontreiniging aangetroffen die wellicht afkomstig is van het 'buurperceel'. Kun je 'de buurman' dan aanspreken?

Dat kan niet (vanuit publiekrecht), want het is een toevalsvondst. Toevalsvondsten moeten gesaneerd worden als sprake is van humane risico's. Als er geen sprake is van humane risico's is er geen ruimte binnen de Omgevingswet om bronsanering af te dwingen. Je kunt daarom niet 'de buurman' een bronaanpak laten uitvoeren als er op dat buurterrein geen initiatief ligt.

De toevalsvondsten worden na 40 jaar bodemaanpak steeds zeldzamer. Mocht het toch voorkomen, dan is overleg nodig tussen gemeente, provincie en Rijk om de aanpak en financiering te bepalen.

Na 'spoedoperatie' ook nog vragen aan initiatiefnemer om onderzoek te doen naar de grootte van de vlek?

Nee, provincie Gelderland vindt dit te ver gaan, tenzij mogelijke risico's van een kwetsbaar object dit vereist. We hebben bijvoorbeeld bewust niet meer het volumecriterium van 6.000 m³ boven de interventiewaarde verontreinigd grondwater (criterium voor spoed Wbb) gehanteerd.

Natuurlijke lozing van verontreinigd grondwater op oppervlaktewater, kunnen we dat maar gewoon laten lopen? Ook al leidt het tot een normoverschrijding?

Voor oude situaties: er heeft al beoordeling plaatsgevonden. Als er een normoverschrijding is, dan zijn waterschap en provincie aan zet. Er is hiervoor nog wel extra aandacht nodig.

Verplaatsing van verontreinigingen: wie is verantwoordelijk en hoe wordt dit aangepakt?

Gemeente, provincie en Rijk hebben onder de Omgevingswet een zorgplicht. Met elkaar in gesprek blijven en informatie delen worden nog belangrijker. Over de aanpak, rollen en verantwoordelijkheden (procesmatige aanpak) moeten partijen met elkaar in gesprek gaan. Het zou mooi zijn om dit aan de hand van een casus te oefenen en uit te werken (op korte termijn). In de GOO-werkgroep 'complexe gevallen' wordt binnenkort een casus behandeld om te verkennen wat de aanpak kan zijn en welke rollen de verschillende overheden hebben. Bij de casusbehandeling zullen ook de waterschappen aanwezig zijn.

Tijdens de sessie op 12 oktober is afgesproken dat de genoemde vragen m.b.t. verspreiding via grondwater en oppervlaktewater in de casus opgenomen worden.

Provincie en waterschappen zullen het beleid op dit punt ook nader invullen.

Als een stabiele eindsituatie er uit ziet als een in omvang gelijkblijvende pluim die zich wel verplaatst richting een KRW kwetsbaar object, is dan sprake van een risico voor het object?

In feite gaan we er van uit dat er bij een stabiele situatie geen risico's meer zijn (maakt deel uit van beoordeling sanering). Maar bij bijvoorbeeld een nieuw initiatief voor een grote grondwateronttrekking of beëindigen van een bestaande grondwateronttrekking mag dit niet alsnog tot een verspreidingsrisico leiden. Het waterschap beoordeelt of een onttrekking mag of niet. Als monitoring, vanuit provincie of

bijvoorbeeld Vitens of een bedrijf met een industriële winning, uitwijst dat er toch een risico ontstaat, dan zal de provincie alsnog actie ondernemen.

Gebiedsgericht grondwater beheer Apeldoorn kent zijn eigen programma met betrekking tot het nemen van maatregelen. En daarmee kan het niet onder standaard saneringsoplossingen vallen, maar betreft het altijd maatwerk. Hoe verhoudt zich deze aanpak nu tot de toekomstige regels in de POV?

Gebiedsgericht grondwaterbeheer Apeldoorn is een ‘bijzonder geval’. Hiervoor is een saneringsplan onder de Wet bodembescherming vastgesteld. Dat plan valt dus onder het overgangsrecht. Onder de Omgevingswet moeten we bekijken hoe nieuwe gebiedsgerichte aanpak zich verhoudt tot de POV.

Vraag aan Marike Wesseling: hoe kijken jullie vanuit Gemeente Nijmegen naar gemeentelijk beleid grondwater?

Marike licht kort toe dat het gezien de beperkte risico's geen prioriteit heeft om hier eigen beleid voor op te stellen, maar dat er gekoppeld aan de Omgevingswet de komende jaren naar gekeken gaat worden of gemeentelijk beleid nodig is.

Hoe wordt (of moet) er rekening gehouden met verspreiding door natuurlijke grondwaterstroming bij pluimen waarvan de contouren al langer geleden zijn vastgesteld?

Daar wordt nu geen rekening mee gehouden. Het is een zeer kostbare aangelegenheid om het inzicht in de grondwaterverontreiniging te actualiseren (voor alle 2.9000 locaties). Daar waar geen sprake van een spoedaanpak is geweest, is in de beschikkingen geen monitoring voorgeschreven, en zijn de ‘oude’ gegevens het uitgangspunt. Bij het creëren van nieuwe situaties wordt de locatie opnieuw beschouwd (startend met de risico-inventarisatie door de initiatiefnemer). Je kijkt naar de situatie: er komen geen kaders, het is maatwerk (en gezond boerenverstand).

Vervolgtraject

De nieuwe regels voor bodem- en grondwaterverontreiniging zijn onderdeel van actualisatieplan 8 van de Omgevingsverordening Gelderland. Actualisatieplan 8 heeft ter inzage gelegen en naar aanleiding van de zienswijzen is door Gedeputeerde Staten een reactienota vastgesteld. Naar verwachting nemen Provinciale Staten op 15 december 2021 een besluit over aanpassing van de omgevingsverordening. De nieuwe regels m.b.t. grondwaterverontreinigingen zullen pas daadwerkelijk in werking treden op het moment dat de Omgevingswet in werking treedt.

Gemeenten zullen maar incidenteel een melding krijgen voor saneren/graven op een van de 66 risicolocaties. De verwachting is dat dit in de hele provincie 1 à 2 meldingen per jaar zal bedragen (exclusief Arnhem, Nijmegen en Druten waarvoor de inventarisatie nog moet worden uitgevoerd.. Het is daarom goed om handvatten op te stellen voor de afstemming en informatiedeling.

De provincie zal vervolggesprekken met de waterschappen en gemeente Nijmegen voeren: Gezamenlijk kijken naar processen/procedure/informatiedeling. De uitkomsten daarvan zullen weer teruggekoppeld worden aan het GOO-netwerk.